

Översikt över Språkforskningsinstitutets kompetensutvecklingsprogram. Insatser för att höja elevernas språk- och kunskapsutveckling i Stockholms skolor

	Insats	Beskrivning av innehållet	Teoretisk grund	Målgrupp	Form	Material
Utvecklingsstöd	Kartläggning av befintlig kompetens på en skola i behov av stöd och ev uppstart av utvecklingsarbeten och projekt	Möte med skolledning i syfte att diskutera eventuella behov av kompetensutveckling. Skräddarsydd handledning vid behov.	Teorier om språkinlärning och flerspråkighetsforskning samt övrig relevant forskning.	Inledningsvis skolledare därefter berörd personalgrupp	Enligt behov, t.ex. kompetensutveckling i form av en serie föreläsningar, workshops eller seminarier	Litteratur enl. behov
	Gibbons på fritidshem och i förskoleklass	Strategier för språk- och kunskapsutvecklande förhållningssätt på fritidshem och i förskoleklass.	Sociokulturell teori (Vygotsky, Bruner); genrepedagogik (Rothery, Callaghan m.fl), andraspråksforskning m.m.	Fritidspersonal och pedagoger i förskoleklass	Studiecirklar i form av föreläsningar och workshops.	Gibbons, 2006
Cirkelledarutbildning	Cirkelledarkurs utifrån P. Gibbons böcker	Kompetensutveckling för lärare som vill åta sig att handleda studiecirklar kring studiematerialet i sin egen skola	Sociokulturell teori (Vygotsky, Bernstein, Bruner); genrepedagogik (Rothery, Callaghan m.fl), andraspråksforskning m.m.	Lärare i årskurs 1-9 och gy Lärare som åtar sig att handleda kollegor rekommenderas ha viss kunskap inom SVA-området eller motsvarande erfarenhet.	2 workshops-dagar Uppföljning för cirkelhandledare i form av handledning från Institutet.	Gibbons, 2010, 2006
	Språkinriktad undervisning - Cirkelledarutbildning	Kompetensutveckling för lärare som vill integrera språk- och ämnesundervisning (fackspråk och ämnesspecifika didaktiska särdrag)	Ämnesdidaktisk forskning och litteracitet med språklig inriktning (Hajer & Meestringa)	No- och So-lärare, i årskurs 4-9, lärare i natur- och samhällsvetenskapliga ämnen på gymnasiet. Språklärare årskurs 4-gy.	Studiecirklar som kan leda till utbildning av cirkelledare och uppföljning i form av nätverk.	Hajer & Meestringa, 2010 och för ämnet relevant ämnesdidaktisk och språkinriktad forskningslitteratur.

	Insats	Beskrivning av innehållet	Teoretisk grund	Målgrupp	Form	Material
Forsknings-cirkel	Forskningscirkel – Språket i samhällsvetenskapliga ämnen	Befrämja samarbete mellan språk- och ämnesexperter för utvecklande av gemensamt språkperspektiv inom ämnesundervisningen.	Ämnesdidaktisk forskning och utbildningsvetenskap med språklig inriktning	Ämneslärare i samhällsvetenskapliga ämnen och lärare i svenska som andra språk, åk 6 - Gymnasiet samt lärarutbildare	Forskningscirklar enligt överenskommelse	Hajer & Meestringa, 2010; annat material enl. behov
Genrepedagogik	Genrebaserad litteracitet med fokus på skrivande som ett medel att lära	Strategier för skrivundervisning och utveckling av elevernas litteracitet	SFL (Halliday & Matthiessen); Genre teori (Martin & Rose; Rose); Sociokulturell teori (Vygotsky, Bernstein, Bruner); genrepedagogik (Rothery, Callaghan, Christie, Derewianka)	Årskurs F-9, (ämnes- och språklärare)	Enligt behov t ex kompetensutveckling i form av en serie föreläsningar, workshops eller seminarier.	Axelsson (2009), (red.); Johansson & Sandell Ring . 2010; Derewianka, 2011; Kuyumcu, 2011
	Reading to Learn - Genrebaserad litteracitet med fokus på läsning som ett medel att lära	Strategier för utveckling av elevernas läs-förståelse och skrivande med utgångspunkt från läsning (litteracitet).	SFL (Halliday & Matthiessen); Genre teori (Martin & Rose; Rose); Sociokulturell teori (Vygotsky, Bruner); Språksociologisk teori (Bernstein)	Årskurs 1-9, Gy-lärare (ämnes- och språklärare)	I nuläget 8 dagar med workshops, uppdelade vid 4 tillfällen under ett läsår.	Rose, 2011 Rose, 2010
	Reading to Learn – Läsa för att lära: matematik	Strategier för språk- och kunskaps-utvecklande arbetsätt inom matematik	SFL (Halliday & Matthiessen); Veel; Genre teori (Martin & Rose; Rose); Sociokulturell teori (Vygotsky, Bruner); Språksociologisk teori (Bernstein)	Undervisande lärare i årskurs 1-9, matematiklärare i grundskola och gymnasiet.	Workshops, 3 heldagar 2 halvdagar.	Rose, 2011, 2010
	Stöttning för framgång (Scaffolding for success with genrepedagogy)	Genrebaserade stöttningstrategier för undervisningen. Strategier för att leda kollegor på den egna skolan.	Genre teori (Martin & Rose; Rose); Sociokulturell teori (Vygotsky, Bruner); Språksociologiska teorier (Bernstein); Inlärningspsykologi (Mariani, Bloom)	Lärare i årskurs 1-9 och gymnasie-skolan		

	Insats	Beskrivning av innehållet	Teoretisk grund	Målgrupp	Form	Material
Nätverk	Nätverk för tidigare deltagare i: 1. Reading to Learn	Uppföljning och stöttning i tillämpningen av metoderna i arbetet. Utbyte av erfarenheter		1. Tidigare Reading to Learn deltagare	2 – 4 tillfällen per läsår	Enligt överenskommelse
	2. Stöttning för framgång (Scaffolding for success)			2. Tidigare Scaffoldingdeltagare	2 – 4 tillfällen per läsår	
	Lilla nätverket i förskolan	Mötesplats för stadsdelarnas språkansvariga som tar del av ny forskning och goda erfarenheter för spridning av dessa i den egna stadsdelen. Innehåll och upplägg för Stora nätverket planeras.	Teoribakgrund utifrån aktuella frågeställningar och ämnen	Språkansvariga/ förskolepedagoger med utbildning i flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling.	2- 3 gånger per termin á 3 timmar	Litteratur utifrån aktuella frågeställningar och ämnen
	Stora nätverket i förskolan	Inspirationsplats där ny forskning och goda erfarenheter sprids till och mellan Stockholms stadsdelar	Teoribakgrund utifrån aktuella frågeställningar och ämnen	Förskolepedagoger barnskötare	2-3 gånger per termin á 3 timmar Varierande upplägg med diskussionsforum, föreläsningar och workshops	Litteratur utifrån aktuella frågeställningar och ämnen
Föreläsningar / Workshop	Flerspråkighet i förskolan	En introduktion till arbetet med de flerspråkiga barnen utifrån ett flerspråkligt perspektiv	Sociokulturell teori (Vygotsky) Andraspråksforskning och flerspråkighetsforskning (Cummins m fl)	Förskolepedagoger och barnskötare	2 workshops-dagar	Flerspråkighet i förskolan – ett referens- och metodmaterial (Benckert m fl 2008)
	Föreläsningar och Workshops	Genomförs i olika former, t.ex. föreläsningar på skolor, Även öppna föreläsningar och workshops med talare utifrån anordnas.	Teoribakgrund utifrån aktuella frågeställningar och ämnen	Varierande	Enstaka tillfällen	

Förkortning: SFL= systemisk funktionell grammatik

Litteraturförteckning

Acevedo, C. (2011), *Scaffolding Teacher Learning: planning for student success in literacy and learning*. www.pedagogstockholm.se

Acevedo, C. (2011), *Scaffolding for success – på svenska*. CD. Stockholm: Utbildningsförvaltningen Stockholms stad, Språkforskningsinstitutet.

Axelsson, M. (2009), (red.), *Många trådar in i ämnet – genrepedagogiskt arbete i Knutbyskolan*. Stockholm: Utbildningsförvaltningen, Språkforskningsinstitutet. www.pedagogstockholm.se

Bernstein, B. (1990), *The Structuring of Pedagogic Discourse. Class, Codes and Control. Vol. 4*. London and NY: Routledge.

Bernstein, B. (2000), *Pedagogy, Symbolic Control and Identity. Theory, Research, Critique* (rev. Edn). Lanham, Bolder, NY and Oxford: Rowman & Littlefield.

Bruner, J. (1986), *Actual Minds, Possible Worlds*. Boston, Mass.: Harvard University Press.

Christie, F. and Derewianka, B. (2008) *School Discourse*. London & NY: Continuum.

Derewianka, B. (2011), *A curriculum cycle for learning genres*. www.pedagogstockholm.se

Fullan, M. (1992), *Successful School Improvement – The Implementaion Perspectice and Beyond*. Milton Keynes: Open University Press.

Gibbons, P. (2010), *Lyft språket, lyft tänkandet. Språk och lärande*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Gibbons, P. (2006), *Stärk språket, stärk lärandet. Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Johansson, B. och Sandell Ring, A. (2010), *Låt språket bära. Genrepedagogik i praktiken*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Hajer, M. och Meestringa, T. (2010), *Språkinriktad undervisning. En handbok*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Halliday, M.A.K. (1994), *An Introduction to Functional Grammar*. (2nd ed.) London: Edward Arnold.

Halliday, M.A.K. (1975), *Learning How to Mean: Explorations in the Development of Language*. London: Arnold.

Halliday, M.A.K. and Matthiessen, Chr. M.I.M. (rev. By Matthiessen, Chr. M.I.M.) (2004), *An Introduction to Functional Grammar* (Third ed.). London: Hodder Education. Part of Hachette Livre UK.

Kuyumcu, E. (1911), *Utvärdering av implementering av genrepedagogik i Knutbyskolan*. (Preliminär titel). Stockholm: Utbildningsförvaltningen Stockholms stad, Språkforskningsinstitutet.

Martin, J.R. and Rose, D. (2008), *Genre Relations. Mapping Culture*. London & Oakville: Equinox.

Rose, D. (2011), *Reading the Curriculum: integrating literacy skills in classroom practice*. www.pedagogstockholm.se

Rose, D. (2010) *Reading to Learn. Accelerating Learning and Closing the Gap*. www.readingtolearn.com.au

Veel, R. (1999), Language, Knowledge and Authority in School Mathematics. In: Christie, F. (ed.), *Pedagogy and the Shaping of Consciousness: Linguistic and Social Processes*. London: Cassell, pp. 185-216.

Vygotsky, L. (1986), *Thought and Language*. Kozulin, A. (Transl. and ed.). Cambridge, Mass. & London: The MIT Press.

Vygotsky, L. (1934/1978), *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Cambridge University Press.

